

Til
NORGES VASSDRAGS- OG
ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Vår saksbehandler
Mads Halle Olsen

Vår dato
21.05.2024

Vår referanse
2020/94-90/345

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Tidligere dato

Tidligere referanse
202405118-5

Høring av ekspropriasjonssøknad - 66 kV Gravdalen - Stuvane - høringsuttalelse fra Forsvarsbygg

1. Innledning

Det vises til høring av ekspropriasjonssøknad fra Østfold Energi AS (heretter «ØE») tilknyttet en 66 KV Kraftledning på strekningen mellom Stuvane Kraftverk og Gravdalen Kraftverk i Lærdal kommune.

Noregs Vassdrags- og energidirektorat har bedt om eventuelle høringsinnspill innen 22. mai. D.å.

Forsvarsbygg har merknader til søknaden, som fremkommer nedenfor.

Det kan for øvrig også vises til Forsvarsbyggs merknader til høringen av detaljplan i samme sak, datert 04.04.2024.

2. Kort om Forsvarsbyggs rolle og Forsvarets demoleringsfelt

Forsvarsbygg uttaler seg med henblikk på å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser i området. Valgt trasé er planlagt å gå gjennom Forsvarets interesseområder, som inkluderer veien opp Øyradalen og i Forsvarets demoleringsområder i Gravdalen-Stuvane.

Forsvarets demoleringsområde har vært aktivt siden tidlig 70-tallet og er et område der Forsvaret avhender og demolerer ulike ammunisjonstyper som brukes i Forsvaret. Driftssesongen for primæraktiviteten i feltet foregår fra 1.mai til 1.november på årlig basis.

Demoleringsfeltet er unikt. Det er det eneste av sitt slag i Forsvaret og svært viktig for forvaltning av ammunisjon og annet sprengstoff i Forsvaret. Det er vanskelig å se at det er mulig å finne tilsvarende steder i Norge for å opprettholde slik virksomhet på en forsvarlig måte.

3. Forsvarsbyggs merknader

3.1. Faktiske forhold

ØE har redegjort nærmere for Forsvarets demoleringsfelt i punkt 2.3. i ekspropriasjonssøknaden. Forsvarsbygg er imidlertid ikke enig i ØEs fremstilling av de faktiske forhold.

ØE har uriktig angitt at det i søknadsprosessen er særlig vurdert risiko forbundet med tiltaket og hvilke sikringstiltak som er nødvendig i forbindelse med å anlegge en spenningsatt kraftledning gjennom Forsvarets demoleringsfelt. Det har tvert imot på ingen tidspunkt vært særskilt vurdert i hvilken grad

spenning kan utgjøre risiko for utilsiktet detonasjoner av blindgjengere eller om og hvilke sikkerhetstiltak som er nødvendig etter sikkerhetsloven som følge av den aktivitet som pågår i området. Dette er først blitt et tema nå nylig i dialogen mellom ØE og Forsvarsbygg, som omtales nærmere nedenfor i punkt 4. Tidligere prosess har utelukkende fokusert på problemstilling om ansvar for skade på ØEs egen kraftledning. Dette er det minst problematiske forholdet.

Det er riktig at det er gitt høringsinnspill fra Forsvarsbygg under prosessen, men dette har utelukkende knyttet seg til valg av selve traseén, og ikke alle øvrige sikkerhetstiltak. Videre har Forsvarsbygg også avventet med å gi ytterligere konkrete innspill frem til det ble gitt mer informasjon og detaljer om prosjektet – noe som Forsvarsbygg løpende har etterspurt. Slik konkretisering har vært nødvendig for å kunne vurdere adekvate sikkerhetstiltak, herunder også da om det foreligger slike tiltak som gjør at prosjektet gir tilstrekkelig sikkerhet for Forsvarets demoleringsvirksomhet og er i henhold til sikkerhetslovens føringer. Det er dermed heller ikke riktig å skildre disse høringsinnspillene på en slik måte at Forsvarsbygg faktisk har gitt, eller for den saks skyld anledning til å gi, detaljerte høringsinnspill til forslaget. Da ØE aldri gav slik redegjørelse, fikk heller ikke Forsvarsbygg noen foranledning til å konkretisere sine høringsinnspill.

Det har heller ikke vært – og er p.t. heller ikke – en avtale mellom Forsvarsbygg og ØE om å kunne anlegge en kraftledning i området. ØE har likevel uttalt seg i søknadsprosessen på en slik måte som har gitt inntrykk til NVE og departementene at slik avtale er, eller uten videre ville bli, inngått. Det har imidlertid først i februar 2024 blitt tatt initiativ fra ØE om å inngå en slik avtale. Eventuelle usikkerheter og overraskelser hos ØE, er ØE selv ansvarlig for når det ikke på et tidligere tidspunkt har blitt forsøkt å få slike forhold avklart gjennom dialog med Forsvarsbygg og Forsvaret.

Ovennevnte innebærer at både konsesjonssøknad og ekspropriasjonssøknad er tuftet på uriktig faktum.

For ordens skyld presiseres det at verken ØE, Forsvarsbygg eller Forsvaret har anledning til å opptre i strid med sikkerhetsloven, uavhengig konsesjonen som er gitt i dette tilfellet.

3.2. *Rettslige forhold*

Forsvarsbygg bestrider at det er rettslig grunnlag til å gi ekspropriasjonstillatelse.

Det er for det første ikke konkret angitt hvilken rettighet ØE vil ekspropriere fra Forsvarsbygg/Forsvaret. Forsvarsbygg er ikke grunneier av eiendommen, og det er således ikke en alminnelig eiendomsrett som skal eksproprieres. Så lenge det ikke er angitt hvilken rettighet som skal eksproprieres, er det i utgangspunktet ikke mulig å ta stilling til ekspropriasjonssøknaden – og følgelig heller ikke anledning til å gi ekspropriasjonsadgang.

Forsvarsbygg mener imidlertid at det uansett hvilken rettighet ØE mener de skal ekspropriere, ikke er hjemmel til å gi ekspropriasjonstillatelse. Så vidt Forsvarsbygg kan forstå, vil den rettighet som ØE eventuelt må ekspropriere være Forsvarets rett til å utøve dets virksomhet i området. I dette ligger det altså at en ekspropriasjon i dette tilfellet vil innebære at Forsvarets demoleringsvirksomhet må legges ned. Det er ikke utsikter til at denne aktiviteten kan flyttes til annet sted i Norge.

Som ØE selv angir, er det en forutsetning at tiltaket det eksproprieres til fordel for "*tvillaust er til meir gagn enn skade*", jf oreigningslova § 2 annet ledd. Den vurdering som da må gjøres i dette tilfellet er altså om ØEs tiltak om å nedlegge kraftledningen gjennom Forsvarets demoleringsfelt, tvillaust – altså klart - er mer til fordel enn til skade for Forsvarets virksomhet. Så lenge en ekspropriasjon i dette tilfellet vil innebære at virksomheten i det ene aktive demoleringsfeltet Forsvaret har, og som ikke kan erstattes, mener Forsvarsbygg det ganske klart at dette ikke er tilfellet. Skaden som Forsvarets virksomhet blir påført, og derav altså de nasjonale sikkerhetsinteressene som Forsvaret er til for å verne, er så ødeleggende for

Forsvarets muligheter for demoleringsaktivitet, at det er vanskelig å se at ØEs ønske om å nedlegge en kraftledning akkurat gjennom dette feltet står sterkere.

Det presiseres at det aldri ble foretatt en slik vurdering som ovennevnte i forbindelse med konsesjonssøknaden, all den tid det heller ikke da ble angitt konkret hvilke vurderinger som måtte gjøres og hvilke konsekvenser en ev. ekspropriasjon ville gi.

4. Dialog mellom partene

For ordens skyld nevnes det at det pågår en konstruktiv dialog mellom partene om hvordan ØEs tiltak kan gjennomføres på en slik måte at det i minst mulig grad er til skade for Forsvarets virksomhet og er i henhold til de føringer som følger av sikkerhetsloven. Forsvarsbygg er positive til at partene vil komme frem til enighet om en avtale og at ØE dermed vil kunne gjennomføre tiltaket på et privatrettslig grunnlag.

5. Avslutning

Forsvarsbygg har som nevnt merknader til høringen av ekspropriasjonssøknaden, hvor det bestrides at det er et faktisk og rettslig grunnlag for slik ekspropriasjon.

Mads Halle Olsen
Advokatene i Forsvarsbygg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.